

զանկու և անոնց նկատմամբ ամենապարտաւորութեան մը ընելու : Մեզի կը թուի թէ, մուծին մէջ տապալակող այդ սողունները գտնուելը շատ մեծ ճարտարութեան չի կարոտիր : Անոնք ամեն օր մեր շուրջը կը թափափին, հազար տեսակ շուրջը թափափանքով, պնակալէզութիւններով, շատ անգամ մեզի հրապարակաւ մինչեւ ատուղը կը բարձրացնեն, իսկ ետեւեւ մուծին մէջ դաւեր կը լարեն, մեր միտքի յատակութիւնը պղտորելու կ'աշխատին, մեր ներկայութեան, մեր ետեւէն խօսքեր կը խառնեն, իրենց նկատմամբ անգիտակցօրէն եղած վստահութիւնը չարաչար կը գործածեն, եղբայր եղբոր հետ կը գփտեցնեն, կուռի, վէճի, ատելութեան որով կը սերմանեն, մէկ խօսքով քանդուով, աւերուով գործը կը կատարեն մեր օր մարդու մազերը կը բռնանցնեն :

Այո՛, աղէկ ճանչնանք մեր մարդիկը, զգուշանանք ամէն լուծած խօսքի աւետարանական ճարտարութեան պէս հաւատ ընծայելէ : Ամէն մէկ զրպարտութեան յեծարմանը, թաքուն նպատակը, անխտանակ միտքը, թափանցելու թափանցելու աշխատինք : Ի հարկին ամէն ինչ մեր ձեռքովը, մեր անձնական միջոցներով, քընտրենք և այն ատեն նուազ ենթակայ պիտի ըլլանք անպարկեշտ մարդոց թափափող լիջնայէ : այն ատեն մեր եղբայրակցութիւնը չպիտի խանդարուի : այն ատեն ընկերը ընկերին, պաշտօնակիցը պաշտօնակցին դէմ չպիտի ելլէ, այն ատեն ընդհանուր համարայութիւնը անգամ մըն ալ զիտի թագաւորէ յօգուտ բարօք և անօգնական մատակարարութեան հանրային գործերու, զի մենք հաստատուած ենք որ ազգային գործերու գլուխը գտնուող բոլոր մեծարայ անձնաւորութիւնը բաւարար տրամադրութիւններով օժտուած են ամենքն ալ, կը բաւէ որ սողուններէ և չարամիտներէ չի խաբուին :

ԹՂԹԱՎՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՆՔԱՐՑԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ Է

Երուանց Օտեան, ազ լիմած գրագէտը, իր աշխատանքներով Մեղրոնեան բարեամբաւ առնելին դէմ է և իր ողորմելիօրէն անխմտաւ հեզուութիւններովը զէպի ընգծանալու կեանքայինը՝ կ'արտագրէ կ'ըզբի, սակայն ինքն օր զրոտութեան շարժում մը որուն հետեւանքները աղիտարեր կ'ընան ըլլալ մեր հանգիստի, խաղաղութեան, ինքնամոլութիւնի անխառնութեան պէտք ունեցող բազմակարգ հասարակութեան համար : Արշալոյս Կ'ընախորդ թիւերով պարզեց ընդհանուր կերպով այն վտանգը որ երուանց Օտեանի նման հանրային բարոյականը արձամարտող զորքեր կ'ընան հասցնել մեր հասարակութեան գլուխը :

Այսօր կ'ուզենք մատնանել ընել կարգ մը մասնակի փաստեր ալ որոնց տեղի կ'ուստան արարողական գրչակներ՝ անխառնութեան հարուածելով ու խնդրելով հասարակութեան մը աչքի քարնող պարկեշտ անհատները և կամ գուտախի մը համայնքը :

Վասնական Պօլոյս մէջ ալ մտային կարգ անցած էր ազգին աչքի զարնող անհամբեր, անոնց ընտանեկան ու հանրային կեանքը ճողկեր : ասանց հիմնական, բազմակողմանի հետազոտութեան և ստանց պէտք եղած արդարագոյտ անհասարակութեան անոնց բոլոր գործերը հարուածել, անոնց զգացումներու ամենէն փափուկ թիւերուն զպիտ ապշուցուցիչ շնակնութեամբ մը :

Երեւակայեցէ թէ անձ մը, որքան ալ հայրենասէր, որքան ալ բարի, որքան ալ հոմեա ըլլալու ըլլայ, գարծալ վերջապէս զերծ չի կրնար ըլլալ մարդկային սկարութիւններէ, չի կրնար վերջապէս անխնայական, եթե որային կատարելութեամբ մը օժտուած ըլլալ արձամարտելու համար բոլոր իրենց դէմ եղած անիրաւ յարձակումները և ըստ առաջին օրոյն վերջապէս կրնայ, ասանց կրնայ, ասանց սիրտ կտորուքի շարունակել բարեբի և առաքելութեան այն ճամբան որով սկսած էր ընթանալ, թո՛ղ ամէն մարդ, ամէն հանրային գործիչ, որ ստպարէ-

զին մէջ կ'ուզէ թող ըլլայ, ի՛ր անձին իսկ վերայ փորձէ այն երեւոյթը, ու պիտի տեսնուի թէ կուզան վարկեաններ երբ մարդ կը յուսահատ մարդկային սպերախտութիւնէն, տխուր եղբակցութիւններու կը յանդի, իր սիրտը կ'արիւնի ու աչքերը կը լեցուին իր արժանիքին, իր առաքելի գործերուն, իր շոյշուած բարեբանութեան այսօրու տարաբնութեան սպերախտ ընդունելութեան մը բաղնիքին : կը զգուշ մինչև անգամ իր նմաններէն, կ'ուզէ տառնաճանալ, սիրտը քարացնել ամէն արդուներէ դէմ, դուր փակել ամէն գիտումի դէմ, մարդկային ընկերութեան կը խորշի ալիւս ու կ'ուստէ չ'ապրիլ այլևս այն հասարակութեան համար որու ծոցին մէջ ծնած էր և օգտակար մէկ անգամ եղած էր ժամանակաւ : Ո՛վ կը տուէ իրերու ալ վիճակէն — հասարակութիւնը : Ո՛վ տուէ կուտայ հասարակութեան — իր խորթ զաւակները, իր ծոցին մէջ պահուած խմբի, անբարոյական գրչակները :

Անհնր, օրինակի համար Մեղրոնեան երկու եղբայրները : Կոստան համարաւոր, անուսածուն և հեղահամբար անձնաւորութիւնները այսօր երկարատեւ անուստարակ հրապարակին վրայ կը գրանեն դիրք մը որ ապահովագէտ պատիւ կը բերէ հայրութեան :

Քիչ մը բարեկարգ մտածելով՝ եթէ այս անձները ուրիշ օրու ալ ընծայած չ'ըլլային հայ համայնքին, գարծալ մեր յարգանքին արժանի էին, զի իրենց աշխատութեամբ շինած պատուաւոր գիւղերուն շնորհիւ երկարատեւ մէջ մեծ ծաղկոյն նպատած են մեր ցիւղի վաճառականական կորովի ձգտումներուն և ընդունակութեան համարակն :

Բայց ասկէ զատ, է՛ն քիչը քանի մը հարեւր հայ պաշտօններ որոնք քանի մը հարեւր ընտանիք կը ներկայացնեն՝ կ'ապրին այս մարդոց գործին մէջ, որոնցով կարեւոր մաս մը ապահովագէտ թշուառ պիտի ըլլային ասանց Մեղրոնեաններու առեւտրական տունին, զի ամէն ազգ իր հայրենակիցները գործածած է ու կը գործածէ :

Եւ յետո՛ւ Մեղրոնեան եղբայրները երբեք զազրած չ'են իրենց քսակը բանալէ ամէն անհարգութեամբ իրենց անձնաւորութեան համար : Երբ մեր անհարգութիւնը իրենց անհարգութեան համար իրենց անհարգութեան համար : Երբ մեր անհարգութիւնը իրենց անհարգութեան համար : Երբ մեր անհարգութիւնը իրենց անհարգութեան համար :

Մեղրոնեան եղբայր հարուած են և անհարգութեամբ : Երբ մեր անհարգութիւնը իրենց անհարգութեան համար : Երբ մեր անհարգութիւնը իրենց անհարգութեան համար : Երբ մեր անհարգութիւնը իրենց անհարգութեան համար :

Զիմայ, ընկերացող, դուռ գտա՛լ : Ինչ ճիւղաղային սիրտ ունենալու է մարդ երբ կ'ըլլէ այս ազնիւ անձնաւորութիւնները իրենց ամենէն փափուկ զգացումներուն մէջ անհաճօրէն, անպատկառօրէն վերադառնի : Իրենց ամենէն ուղղամտ արարքները աշխատակցօրէն ծածուկէ, իրենց ամենէն ազնիւ մտազրութիւնները անզրթօրէն ճողկէ :

Ինչ կ'ընենք շարունակելով այս վեասակար գրութիւնը :

Ինչո՞ւ խռնելով մտած փրոտուած ուղղամտութիւնը, պարկեշտութիւնը, բարեբը ու հայրենասիրութիւնը մէկ հարուածով պարկեշտելու, չ'ըզբաղանել, մեղքնել, վտարել :

Միղք է, անբարոյականութիւն է . . . կե՛սԱՐՄՈՒՅԻ (Մեղքեղը յարողով)

ՆԱՄԱԿ ԿՐԵՏԵԼԵՆ

ԿՐԵՏԵԻ ՅԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

(ԱՆՅԵՍԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԻՆ ՄԷՂ)

Մեր նախորդ մէկ թիւի արձանագրութեամբ կը կարծենք բաւականօրէն պարզած ըլլալ այն շարժանքները որ ծնունդ տուած են թուրքերու խռնելովով զաղթութեան, Երկրորդ իշխանութեան անջնջ օրէն :

Երկրորդ իշխանը կ'ընէ կրեւելի քաղաքական անցուցումներուն լուսատեղեակ անձնաւորութիւն մը՝ Թամ լրագրի 1899 տարու Յունիս 20 թիւին մէջ, որ ծնունդ տուած թուրքերու խռնելովով զաղթութեան և վախճանով օր՝ մի գուցէ հողատիրութեան համար երկրին մէջ բազմակերպական, մտադրեց զրա՛ն զաղթականներ բերել տալ : Անաստուրի խռնելովով թիւանց պահուել 40000 զաղթական հայեր ապաստանած էին սուսական հողին վրայ : Թուս կատարութիւնը մերժեց գաղտնի պահելու Գուալը՝ իր կողմէն յօժարակամ չ'գտնուելով անոնց վերադարձին նկատմամբ, խոչնդոտներ յարուցուեցան : Այս պարագային մէջ Գուալը ա-

ԳԷՊԻ ԻՍՄԱՅԻԼԵՒ ԱՍԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՂԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ

Ամերիկեան Դերձակ և Ընկ. կը յայտարարեն թէ՛ իրենց նախկին բոլոր յանձնարարաց և թէ՛ ամէն անոնց՝ որոնք կ'ուզեն նոր յանձնարար ըլլալ, թէ՛ ներկայ Հոկտ. ամսոյ 10էն սկսեալ պիտի բացուի Իմաստիւրէի պողոտային վրայ Էսթրէն թիւի վրայ, Գըլիւս Ալմոսնի տակ, իրենց նոր գերձակ վաճառատունը : Ընկերութիւնը ամէն ջանք ի գործ գրած է կերպասներու մաքրութեան և զոյններու ամէնու ճաշակին յարմարութեանը : Մեր կարի ու ձեւի մաքրութեանը համար, մեր ունեցած յանձնարարներու գոհունակութիւնը կը բաւէ ապացուցանելու թէ՛ երկու սուրն ալ — արանց և կանանց — հագուստի բոլոր ճիւղերուն մէջ պարտաւոր ենք գոհացնելու ամենէն նորաճաշակներն անգամ : Մէկ անգամ փորձեցէք և պիտի հաստատէք մեր յայտարարութեան ճշտութիւնը : կը կրկնենք, կերպասի լուսութիւնը, գործի մաքրութիւնը և ճշգրտականութիւնը կատարուէ :

385

ԳԱՒԱՅԻՆ ՇԻՇՄԱՆԱՅԻՆ ԵՒ ՏՈՒՆՈՒՅԻՆ ԸՆԿ (Ամերիկեան Դերձակ)

առջարկեց այդ քառասուն հազար հայերը կրեւել փոխադրել տալ, իր ճախով՝ Թուրքերէն թողուած պարարտ լրացնելու համար : Երկրորդ իշխանը բնաւ անսկզբիւ չ'ըլլաւ այս առաջարկին դէմ, որ սակայն նետեալը չ'ունեցաւ ի մեծ դժբաղդութիւն խնդր հայ գաղթականներուն :

Պիտի մաղթելէք կրեւելի օտարատեաց բայց ազատ ու անկաշկանդ հողին վրայ քառասուն հազար հայեր տեսնել, որոնք տեղացիներու հայրենասիրութիւնն ու նոր ձեւք բերուած ազատութիւնն մարտնչուած պիտի ջանային ինքնուրոյն կեանք մը ստեղծել, օր մը խիտ կարեւոր դէպք մը դառնալու համար իրենց զբոսադր հայրենիքին :

Գտնուել թիւերու ընթերցողներ օր միւսն ինչ խառնակ մաղթելու ունեցած ըլլան, բայց կրեւելի աւելի մտեղ ծանօթացած ազգայիններ ունենք որոնք կը մտածեն թէ՛ այդպիսի առաջարկի մը գործարարութիւնը ո՛ր և է օգուտ պիտի չ'առնուէր հազար հայեր պիտի հեռանային Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի գտնուէր մշակելու բաւականաչափ առատանուն հող այդչափ հո՞ թաղմութեան մը համար : Եւ անոնք անդացիներու հետ ձուլուելու վտանգը կայ : Դոնդուլի, անցեալին ու ներկային մէջ մեղք պատմականօրէն ընտելացուած անպիտան բարք, որուն շուրջը՝ զեւ անցեալ ապրիլ այնքան իրաւացիօրէն աղմուկ հանուան Մայր-հայրենիքի սահմաններէն : կրեւել ազգաց լիտուանի ու քարուա երկիր մ'ըլլալով պիտի

որոնք իրենց ազդիւն յառաջիկայ թեւեւ ազդակին վրայ կը բարձրանան հոսանք մը եւ բարձրելու կը ճգնեն:

Կիրակի օրուան Կարեգործականի հասարակական ինչ ինչ անպատեհութիւնները, ծիծաղելի, զաւեշտային եւ միանգամայն պատարակելի մասերը, որոնք ակնյայտի էին, առիթն է արդարեւ որ քանի մը լայն յօդուածներու նիւթ մատակարարեն:

Իսկ համառօտելու համար գէթ առայժմ, անցնինք այդ մասերուն վրայէն չուրիշ անդամներու համար քանի մը միջնակարգի տեղիներով մեր նոթագրիւն մէջ, անոնց մասին պարբերաբար խորհուրտ տրուածով. սակայն երբ ամբողջ Քանիք մը ընդհանրապէս եւ հայ բնակչութիւնն ու մասնաւոր ընկերութեան շահերովը շահագործողները անձերն ալ մասնաւորապէս ի նրկատեղ անհրաժեշտ է զի պէտք է որ զրկուին առնուք այն առանձնութիւններէն, որ կիրակի օրուան ժողովի հանդամանքին եւ կատակերգական գործաւորներուն գիտակցները պիտի ունենան:

Օրհնագրութեան պակասը, մարդավարութեան բացակայութիւնը, պարտաճանաչութեան զանցառութիւնը, զիրար չյարգելու թեքութիւնը, ժողով անունին տրուելիք պատկանանքը, կիրքը եւ նախ ձեռք ձեռքի տուած ու Դիւան կողմէ մարտնչութեան մը վրայ երբ թաօած ըլլան, զիւրին կ'ըլլայ մակարեւել թէ ինչ խառնաշփոթութիւններու տեղի կրնան տրուիլ:

Մենք մէկ քանի պակասներ միջոցով ընտելնք, կարգ մ'ալ ուրիշ անգամներու վերադարձնելով, եւ թե՛ զայն հանրային խնդիրներով զբաղող մարդ Յամոզուի թէ մենք հայերս դեռ ինքնազորագրուած շատ պէտք ունինք...

1. Կիրակի օրը Դիւանի Ատենապետին կողմէ ժողովը շեղուած, — պէտք է ընել թէ Ատենապետը երբ ներկայ է, ձայնը ուրիշին չհիշար տալ ժողովը բացուած հրահանգներու համար — Դիւանի Ատենապետը չիտարած բանգէտի հովերով եւ կատարելաւ ուրիշ յարձակումներ գործեց այս ու այն կողմ:

2. Ժողովին վարիչը Ատենապետը կ'ըլլայ միշտ, եւ ո՛չ թէ մտնողներու կողմէն գրուած զանգուր:

3. Երբ Ատենապետը մը վիճաբանութեանց պիտի մասնակցէր, հարկ էր որ իր քեթուրը ուրիշ մէկուն, առժամայն առենադարի մը, ձգէր, եւ ինք անցնէր ժողովի մէջ: Բնակչութեան Ատենապետը երկուր, անիմաստ ու հակասական ճառեր արտասանելու շանքեք ընելու համար, Դիւանը լուսաբանելու համար ընդհանուր անդամաց կողմէ ուղղած պատասխանները զանգուրի ձայններուն մէջ կը խեղդէր...

4. Դիւանը մասնաւոր ու թագուն նըպատակաւ, կարգ մը անգամներու հրաւեր ուղղած էր, եւ զրկածներուն մէջ ալ ժողովի օրը, թե՛ զակարգ, ժամը եւ տեղը չ'ընդամանակներ կային, մինչդեռ միւս կողմէ մէկէ մէկ քանի իր կարծեաց համակիր նոր անդամակցութիւններ անունները արձանագրելու բանագրութիւն շանքերը կ'ընէր անտեղի կերպով:

5. Օրակարգէն եւ ոչ մի խնդիր կանոնադրական նկատողութեան առնուեցաւ եւ եթէ նկատողութեան առնուէր, առաջին անգամէն պէտք էր առժամայն Դիւանի Ատենապետը եւ Ատենապետը ընտրուէր, որովհետեւ օրակարգին մէջ Դիւանի ընտրութիւն կար, հետեւաբար Դիւանը հրապարած էր եւ եթէ այդ սրբուն աթուղիները թողուլ չ'էր թողնէր, պէտք էր նորէն այդ օրուան համար առժամայն վերահաստատել ինքզինք ընդհ. ժողովի անդամներէն:

6. Քննիչ Ապանակի տեղեկագիրը որ ամենէն շատ կշիռ ունեցող բանն էր ժողովին համար, Դիւանին եւ նախորդ վարչութեան անդամներուն պարտեցական ըլլալուն համար, զանգուրի ձայնի եւ անիմաստ պատշաճութեան մէջ խեղդուեցաւ: Բնակչութեան պէտք էր որ այդ տեղեկագիրը որ առաջ օրինակներու վերածուելով ընդհ. ժողովի բոլոր անդամաց արտագրութեան տակ գրուէր, սերտելու համար անց ու դարձերը եւ պարտաւերու համար եղած վնասուց պատասխանատուները:

Ի մէջ այլոց նշանակելի էր Դիւանի Ատենապետին մէկ ընթացքը, որ իր քիչ մը առաջուան ո՛չ-կարգապահութեանց սրտճառ ըլլալուն կը հակասէր:

Ժողովը ցրուելէն վե՛ր, 22 էր անդամները ընդհանուր տեղեկագիրը անթելով (թե՛ ինչ տակ զնել) մեկնեցաւ: Բնակչութեան պէտք էր որ, տեղեկագիրը ինչպէս ընկերութեան պատկանող բոլոր թղթերն ու տետրերը, հոն պահուէին. իսկ տեղեկագիրը ընկերաց մտոյն վիճակի մը մէջ գրուէր, զայն սերտելու համար, քանի որ շատ մը օրինակներու վերածուած էր:

(Շարունակելի)

ԱՐՄԵՆԱՍՏԻ ԱՐԽԻՎԱԿԱՆ ԵՒ ԵՂԵՊՏԱԿԱՆ ՄԻՊԸՐԵՆԵՐԻ ԳՐԱԳՐԱՐԱՆ

Արդէն առիթը ունեցած ենք սակե՛ս առաջ մէկ երկու անգամներ խօսիլ այս նորակազմ խումբին վրայ, որ իր խանձարտրին մէջ իսկ իր շուրջը հաւաքեց զինքը շահագործող ուղղութիւնը, — ինչպէս էր Պ. Խաչիկ Սարգսիսեան անուն մէկը — եւ հակառակորդներու խմբակ մը:

Ուրիշ անգամուան թողովը մանրամասնել այն ծիծաղաշարժ եւ անբանաւոր պայմանագրութիւնները, որոցմով մեր ակնարկած անձը կ'ուզէր իրեն ինչպատճառաբեր պատասխանատուութեան տակ ձգել «Արաքս» նուագախումբը, անոր շուրջը սրբաբարձր, այժմ կը պարզենք միայն պարզապէս մը, որ նախ քան զառաջինն տեղի ծիծաղելի եւ պատասխանատու վիճակի մը մէջ կը գնէ «Արաքս» նուագախումբին տրուած հակասականութիւնը, մանաւանդ զայն շահագործող ուղղութիւնը անհարգելի...

Անիթիւ պէտք էր ընթացողներուն յեղեցնելով թէ «Արաքս» նուագախումբին անցեալ շարժումն ընդհ. ժողովին մէջ յետաձգուելով մեթոնեցաւ Պ. Սարգսիսեանի իր անձին հաւատ միայն շանքեր... անհեթեթի պայտանները, զորս «Արաքս» նորաձայնի խմբին գլուխը անցրեւէր կ'ուզէր ինքնին մը պէս, ընդհ. ժողովը Ատենապետին եւ ուրիշ անդամներու առջեւ միեւնոյն երեկոյն յայտարարած էր թէ խումբը սիրտի լուծէ՞ր? Բայց սրբաբարձր «Արաքս» խմբին Պատիւ Ընդ. ժողովը Դիւանը, ինչպէս նաեւ Պատ. Գործադիր ժողովը, այդ կարգի չար սակե՛ս մտակալնաւ եւ խմբին եղած ըրողը նուէրները անիդճաբար կիսելու պայմանաւ ինքզինքը թողնաւ որ պայտանեայ անարարկող մէկուն գլուխ պատրուին կարեւորութիւն չէր կրնար ընծայել այս համաձայնակի պահուն, առ ահի առողջապահական վարչութեան ամենախիտ անօրինութեանը... ոչտի հարկ դատեց, թողուլ որ Պ. Սարգսիսեան բժիշկի մը խորհրդով զեղ մը ընդունի եւ իրեն համակրողները անոր արդիւնքին սպասեն... մինչեւ որ գեղը իր ազդեցութիւնը ընէ:

Եւ ինչ կը տեսնուի երէկ. Զարմանալի... կարեւոր ազգ. մը Պէնի Սուրէն հաստատուած տարածքին մը, Սարգսիսեան արտասանութեան կեղծարարները Սարգսիսեան երկուքերին, որուն համար կ'ըսուի թէ ըստթէտեան միջորդակցական

Պ. ՅՈՎ ՍԵՓԵԱՆ

Tourists' Stores ESTABLISHED 1885

ՄԻՊԸՐԵՆԵՐ ԱՐՄԵՆԱՍՏԻ ԵՒ ԱՆԳՂՍՏԱՆԻ ԱԳՐԱՆՈՅ
Պայ-Եյ-Աչիս Փողոց Տիգրան վաշաշյի սաւ դիմացը
ԳՕՀԻԲԷ

Ատառուան կոշիկներ ամեն գոյններու վրայ
գոյգոյ 15 դիմի. 5 միկելն 40 դիմի

Ձմեռուան կոշիկներ գոյգոյ 35—100 դիմի
Խրախանի զոյգ կոշիկ երաշխաւորեալ
շատագոյն կաշիի զյաշուս:

Փեղոյներ, պլանկեթներ, Ածելներ, Անգլ. վրձիներ ամեն սեւակ, ծածկոցներ, քոնսերթի կասարեւալ պէսեր, որսողոյ կամ կաշվածներ: Նախորդորդան ամեն սեւակ սեւակներ, Անգլ. գծաւոր կաշիի պայտանակներ (Gladstone). այլ եւ այլ կոշիկներ քոր-ձոններ, նեծկալի պէսեր, մուր պոլներ, գոնիկներ եւլն. եւլն.

Միկ Գիւն եւ կԱՆԻԽԻ 315

Հաստատութեան Ամբիլլիքին պիտի գրկուի, վերածուելու համար... Ահա թէ ինչ տեղի կ'ունենայ այս պատիւ:

Արաքսեան ինքնահաստան մանքոն «Արաքս» 5-6 հասարակ շարժական վճարելու անորաւագիր եւ իրենց պարտաճանաչութեան մէջ թեքուած եւ խմբին հասարակ գծագրութեանց արժանացած անպարտաւորութեան համար, եւ ասոնց վրայ անցնելով իր եւ վարժարանի նոր անտեղի տրուած անունները, չ'զիջող ինչ անտեղի տրուած անուններով կը թեքուարարի Կալտանի վարժարանին մէջ դիւրեւերը գտաւորուել եւ չ'զիջող արդիւնքի գտաւորութեանց իր արդարացուցիչ միջոց վերոյիշեալ վարժարան պարտաւորակ հնաեւ ի մեծ նախատինս վարժարանի անուն:

Մենք կը յիշենք որ անցեալ տարի Լըսան-Լիճեցաւան վարիչ մարմինը քանիցս գրաւոր պայտանական դիմումներ ըրաւ, որպէս զի կիրակի օր մը ընտրուի Կալտանի վարժարանը տրամադրուի Ընդհ. ժողով մը վարժարանի համար, ու երկար բանակցութիւններ յետոյ, վերջապէս յարձունեցաւ: Տեր Մամբէն վկայ այս ըստածին: Հիմակ ինչ անխափանելի գաղտնիք կայ որ գիշերային գտաւորութեանց համար տրամադրելի կ'ըլլայ վարժարանը:

Այս խրթին հանգիստ կրնաւ որ կը յանձնարարենք Գր. Առաջնորդին, Տեր Մամբէնին, Առաջնորդարան բոյն հաստատուելու անոնց, եւ եթէ հարկ կայ վարժարանը գումարուով մը համար պայտանակիր ստորագրող Լատան-Լիճեցաւան վարիչներուն:

Այս անգամ ալ այսպիսի:

Առաջիկայ թուով Հրատարակութեան պիտի տրուի այն պիտոնակական յայտարարութիւնը, որ «Արաքս» խմբին ընդհ. ժողովին որոշմամբ Պատ. Գործ. ժողովը կը զրկէ մեզ, ծանուցանելու համար թէ՛ հրապարակին վրայ չ'ընդ կարեւոր ազգ. նունով անստորագրող յայտարարութիւն մը բացարձակապէս կեղծարարութիւն մ'է եւ «Արաքս» նուագախումբին չ'պատկանիր, ու եթէ այդ անպատկան կեղծարարները Սարգսիսեանի կողմէն անտեղի տրուած անունները խաբուելու առտոտ նպատակաւ շրջաբարձուած այդ ազգարարութիւնները հրապարակէն չ'ժող-

ուեն, օրինապէս պատասխանատու պիտի նկատուեն արդարութեան առջեւ:

Մեզ կը ծանուցուի թէ Մեքեան Աշուտաւոր հարազատաց թէ՛ Քիլիկիէի համար առ օր զօրծարանին շանքարանայեալ «Արաքս» խմբին պիտի նպատակին, իբր համակիր անտեղի արձանագրուած է «Արաքս» նուագախումբին:

Տիրա Կարեգին լուրջ, գործունեայ եւ բանիւրուն երիտասարդ մ'է:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՕՔՓ. ՔԷԶԵՃԵԱՆԻ ԳԱՏԸ
ՎԵՐՈՒԲԵՆՈՒԹԻԱՆ ԱՏԵՆԻՆ ԱՌՁԵՒ

Ասիէ առաջ ծանուցած էինք թէ Ապտինի նախնական դատարանը երկու օրուան բանտարկութեան դատապարտած էր Տայ Տօքթեօն մը, որ հանգուցեալի մը համար թանցքի տեղեկագիր տուած էր ուղղամտութիւն, վստահակ առողջապահական վարչութեան կողմէ բռնելով, քուէրայի տեղեկագիր տուաւ:

Հայ Տօքթեօնը, որոյ անունը ալ ծածկելու հարկ չ'կ'ուի, մեր բարեկամներէն Տր. Ն. Պ. Քէշեճեանն էր, որ իր վստաստանին Մեղո Փան Պրոտալի միջոցաւ վերաբնուութեան դիմած էր:

Այս կերպիւ տեղի ունեւալով գտաւ վարժարանը վերաբնուց տունը անպարտ արձակեց Տր. Քէշեճեանը, համարուելով անշուշտ որ հայ Տօքթեօնը, առեւելու ուսած էր բոլոր թիւերը, քան առողջապահական վարժարանի երկու բժիշկները, որոնք վաղաքան պիտի լուրջ մ'ալ երգումը ըրած էին թէ հանգուցեալին հիւանդութիւնը քուէրայ էր եւ ոչ թէ թանցք:

Պէտք է աւելցնել նաեւ թէ վերաբնուինչ առեւելու, գտաւորան ծախքերու հաստատումն ալ Տօքթեօնի հակառակորդներուն կողմէ վճարուել սրուած է:

ՀԱՆԳՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հանգուցեալ Պ. Ն. Աքէթեանի հիւանդ այրիին եւ հինգ որբերուն համար, որոնք յետին աստիճան թշուառ վիճակի մը մէջ կը գտնուէն այս պահուս, Տիրաք Ապարեւ Օտապաշեան, Սեղաք Օտապաշեան եւ Արապէս Մարտիան հանգանակութեան մը ձեռնարկած են:

Մեր բարեկամը ազգայիններու սատարանութեան ներկայացնելով վերոյիշեալ երեք երիտասարդները, կը յուսանք թէ արդիւնաւոր նուիրացուցակ մը հրատարակուելու պիտի արժանանանք:

